

UTBILDNING OCH SAMHÄLLE (20 p)

Mål

Kursen syftar till att

I. ge grundläggande utbildningshistorisk orientering, särskilt om den obligatoriska skolans utveckling, samt en orientering om samhällsförändringar av betydelse för den statligt organiserade utbildningen.

II. ge fördjupade kunskaper om sambandet mellan utbildning och ekonomiska, politiska, sociala och kulturella förhållanden, samt om hur sådana samband studerats inom skilda forskningstraditioner.

III. ge fördjupade kunskaper om den pedagogiska vetenskapens historia i förhållande till samhällseliga betingelser och i förhållande till andra vetenskapers utveckling.

Inriktning

Där kursen "Utbildning och samhälle" förekommit inom forskarutbildningen i ämnet pedagogik, har den som regel handlat mindre om utbildningens samhällseliga betingelser än om tekniker för utbildnings- och undervisningsplanering. En sådan uppläggning brukar innebära att vissa jämlikhetsskapande, kvalificerande, selegerande och socialiserande funktioner hos utbildningen tages för givna eller önskvärda och egentligen aldrig problematiseras. Det har tidigare varit svårt att ge kursen en annan inriktning, bl a beroende på att det varit ont om någorlunda lättillgänglig litteratur om utbildningens samhällseliga betingelser. I dag är situationen mer gynnsam. Nu gäller det snarare att sovra bland utgivningarna. Och framför allt gäller det att börja använda teorierna om utbildningens samhällsfunktioner, att lägga grunden till en forskning som undersöker hur och inte nöjer sig med att hävda att utbildningen bidrar till den samhällseliga reproduktionen.

Föreliggande kurs tar därför sin utgångspunkt i den historiska utvecklingen, inte i allmänna teorier om utbildningens samhällsfunktioner. En annan vägledande tanke är att även om pedagoger behöver kännedom om andra discipliner: ekonomi, sociologi, politologi, psykologi - därför upptar litteraturlistan en del titlar som inte sorterar under ämnesrubriken pedagogik - bör de pedagogiska problemen kring utbildning och socialisation bestämma hur

dessas impulser från andra discipliner förvaltas. Kursen syftar till att kvalificera kunskapen om och förmågan att förstå pedagogikens territorium snarare än att utvärtes addera bindestreckdiscipliner som utbildningsekonomi, utbildningssociologi etc till pedagogikens traditionella inmutningar.

Kursen omfattar tre huvudmoment vars mål formulerats ovan.

I. Huvudmomentet "utbildningshistoria" ska ge 1. någon kännedom om avgörande förändringar i demografiska och politisk-ekonomiska förhållanden i Sverige under 1800- och 1900-talen, 2. en grov översikt över utbildningens utveckling under samma epok, särskilt den allmänna skolans och med tonvikt vid Sverige och USA, samt 3. ^{intresse} förstahandsbekantskap med några "klassiska" texter av utbildningshistoriskt . Detta huvudmoment är empiriskt orienterat. Historie-skrivningens problem kommer att uppmärksammas.

II. Huvudmomentet "utbildningens samhälleliga betingelser" behandlar försök att analysera samband utbildning/samhälle. Den litteratur som studeras är i huvudsak av typ standardverk, diskussionsinlägg som fått betydelse för den fortsatta forskningen och teoriutvecklingen, samt bidrag representativa för skilda "skolor" inom samhällsvetenskapligt orienterad utbildningsforskning.

III. Huvudmomentet "vetenskapshistoria" har återigen en historisk inriktning. Syftet är att studera hur det vetenskapliga tänkandet kring pedagogikens problem utvecklats och betingelserna härför. Bl a ska förståelsen av de i huvudmoment II representerade forskningstraditionerna fördjupas.

Uppläggning

Kursen omfattar 20 poäng i forskarutbildningen. Förkunskapskrav är givetvis desamma som för inträde till forskarutbildningen eller vad som kan bedömas som likvärda förkunskaper. Vidare förutsätter kursen att elementa i pedagogikens historia inhämtats. Kursen sträcker sig över fyra terminer. Tre terminer utgör undervisning, den fjärde terminen är tentamensperiod då enskilda arbeten eller grupparbeten redovisas. ~~Någon möjlighet att för forskarutbildningen tillgodoräkna sig enstaka moment ges inte.~~ Varje moment avslutas med examination, som sker i fyra former:

- skriftlig redovisning av enskilda arbetsuppgifter
- skriftlig redovisning av grupparbetsuppgifter
- skriftlig redovisning av undervisning och litteratur
- muntlig redovisning av undervisning, litteratur och arbetsuppgifter.

Kursen förutsätter aktivt deltagande, och närvaro är obligatorisk på alla kursmoment. Så långt möjligt är kommer undervisningen att förläggas till kvällstid. Kursen avslutas med en sammanfattande enskild muntlig examination.

I anslutning till kursen kommer vissa seminarieövningar och föreläsningsserier att ordnas som är öppna för all personal inom högskolan och andra intresserade.

Kursmoment

I. UTBILDNINGSHISTORIA

I.1. Historisk orientering

I.1.1. Befolkningsstruktur 1800-1980

I.1.2. Ekonomisk historia 1800-1980

I.2. Utbildningshistoria

I.2.1. Lärdomsskolans historia 1600-1962

I.2.2. Läsfärdighet

I.2.3. Folkskolans historia 1842-1962

I.2.4. Industrialism och yrkesutbildning

I.2.5. Grundskolan. Sambandet med svensk pedagogisk forskning

I.2.6. Amerikansk utbildningshistoria

I.3. Utbildningens idéhistoria, 1890- och 1900talen.

Tonvikt vid studiet av några urkunder

I.3.1. 1800-talet ur offentlighetssynvinkel

I.3.2. Herbartianismen

I.3.3. Progressivismen i USA

I.3.4. Progressivismen i Sverige

I.3.5. Statsinterventionismens utbildningsideologi

791017 s 5

II. UTBILDNINGENS SAMHÄLLELIGA BETINGELSER

II.1. Utbildningsekonomi.

II.1.1. Utbildningsekonomi.

II.1.2. Kvalifikationsteori, samband utbildning/arbetsliv.

II.1.3. Utbildningsplanering, internationella organisationer.

II.2. Anglosachsiska traditioner

II.2.1. Översikt (Karabel/Halsey)

II.2.2. Stanfordskolan (Carnoy, Levin)

II.2.3. Birminghamskolan (Willis)

II.3. Tyska traditioner

II.3.1. Översikt (Broady)

II.3.2. Berlinskolan (Altvater)

II.3.3. Legitimationsteorin inom statsvetenskapen (Habermas, Offe)

II.4. Franska traditioner

II.4.1. Översikt (Berner, Callewaert & Silberbrandt)

II.4.2. Kulturreproduktion (Bourdieu)

II.4.3. Strukturmarxism (Poulantzas)

II.5. Utbildning och tredje världen

III. VETENSKAPSHISTORIA

III.1. Psykologi

III.2. Ekonomi

III.3. Marxism

III.4. Sociologi

III.4.1. Klassisk sociologi och sentida efterföljare

III.4.1.1. Weber → legitimationsteori

III.4.1.2. Durkheim → Bourdieu, Bernstein

III.4.2. Anglosachsisk sociologi

III.4.3. Industrisociologi

III.5. Socialisationsteori

III.5.1. Det socialpsykologiska paradigmet. Frankfurtskolan.

III.5.2. Hannoverskolan och Lorenzer.

III.5.3. Franska kritiker. Foucault.

III.6 Den grandiosa syntesen